

Hogyan szórakozott három szövetséges fejedelem Pest-Budán 1814-ben

Irtá NYÍRY LÁSZLÓ ny. vezérkari ezredes

Százhusz évvel ezelőtt, október 28-án, Ferenc osztrák császár és magyar király, Frigyes Vilmos porosz király és Sándor orosz cár, három igen kellemes napot töltött Pesten. A legkedvesebb e napok közül mégis az volt, melyet a Margitszigeten töltöttek. Résztettek egy szüreti mulatságon.

A három fejedelemnek méltán lehetett jókedve. Hosszu, véres, borzalmas veszteségekkel járó háborúk után végre sikerült legyőzniök a világhódító Napoleont, Európa zsarnokát és ezzel visszaadni az emberiségnek a nyugalom érzését. Akkor, a híres száznapi uralom előtt, mindenki szívből hihette ezt. A letört kor oroszán, bár még a „Sire” címmel felékesítve, Elba szigetén pihent, hogy — legalább akkori látszat szerint — sorsával megbékélve zárja le mozgalmas életét. Ezekből az időkből való régi levelezések, elszárgult okmányok, hírlapok, amelyek a francia nemzeti levéltárban garadával hevernek, igen érdekesen írják le a három fejedelem akkori párnapos budapesti látogatását. Egybehangzóan kiemelik a többi közt, hogy a „győztes fejedelmek”, feledve minden hadifáradalmat s a gyászt, mely országaikat a borzalmas vérvesztések miatt érte, a nem várt győzelmen s Napoleon száműzetésén érzett örömlükben a „gyermeki boldogság extázisába” estek s éppen csak hogy nem „csókolództak az utcán!” Ez a kiöbbozó boldogság különösen Sándor cáron látszott meg feltűnően Bécsben, a híres kongresszus ideje alatt, amikor ez a fiatal, délceg uralkodó egy éte- sebb szárnysegéd kíséretében járt-kelt Bécs utcáin, látható örömmel fogadva a személye- nek szóló ünnepléseket és különösen a „szép és ragyogó dámák közt hódolatát”.

Ilyen gyermeki örömek közepette határo- zta el magát Ferenc császár arra, hogy „uralkodó kollégáit” leviszi Pestre, hű ma- gyarjai közé, akik oly nagy mértékben vet- ték ki részüket a napoleoni háborúkból. Francia források arról is megemlékeznek, hogy Sándor cár „különös gonddal” fűzte karsura csipőit, hogy a híres szép magyar dámáknak megakadjon rajta a szemük. El- indulása előtt gondosan fésülte oldalra nagy szőke haját s mikor végigment a Hofburg- nak azon a folyosóján, amely a mai Kohl- marktra néz, megszólított egy magyar ud- varhölgyet, kinek neve *Festetive* (valószínű- leg *Festetics*) volt, s tréfásan kérdezte meg tőle, hogy fog-e tetszeni új hajviseleté a szép magyar hölgyeknek? Elindulásuk előtt a monarchák dus étkezéséhez tokaji borokat szolgáltak fel.

Pest abban az időben 3400 falusiasan épít- tett, legnagyobb részt földszintes házból ál- lott, amelynek minden lakója „feltűnő lelke- sedéssel fogadta a monarchákat”. Magyar lapok szerint „bámúlásra méltók azon nagy és fényes készülétek, amelyekre fakad a köz örvendezés. Pest és Buda most egy kis világ, melyben a temérdek nép az utcákon színte forr. A nemzet díszére megvagyón téve azon intézkedés, hogy minden uraságok és asszonyságok ne csak az udvari jelené- sekben, hanem még a táncokban is magyar öltözetben jelenjenek meg.”

„Október 25-én négy óra tájban — így szól az egyik újságtudósítás — a felséges

burkus király érkezett meg, míg az orosz császár ötkor jött meg, kísérvé süvegve a palatinus ő cs. főhercegsége által...” A késő ebéd után az uralkodók a *nemzeti theatro- mot* látogatták meg, ahol is a „Hamupipőke” című darabot adták. Ez az előadás igen tet- szett az uralkodóknak, úgyhogy „a cár sze- meli ragyogtak a nagy fényből, amely sok- száz viaszgyertyából állott. A cár igen heve- sen udvarolt egy ifju főhercegnőnek, aki sze- relmes lett a szép szláv férfinba”. Öfelsége a magyar király rosszalóban tekintett a fiatal főhercegnőre. Ezen a napon még egy elő- adásban volt részük a fejedelmeknek. A „Sü- ket Néma”-t adták, de a világitás nem sike- rült, mert az eső folyton esett. Másnap az udvarnál „fényes megjelenés volt (cercle), melyre uraságok és nemes vármegyék köve- tei oly gazdag és oly szép nemzeti ízlésű öl- tözetekben jelentek meg, hogy azokon a fel- séges orosz császár megindulván, azt a ked- vező vallást tette, hogy ily pompás nemzeti fényességet sem Párizsban, sem Londonban nem látott. Este udvari bál volt, amelyen a nagy nemzeti táncot gróf Ráday Nina kis- asszony járta el nemzetünk díszére. A bál után a felségek a 2 város kivilágítását nézték meg. Október 27-én a Rákos mezején „hadi- gyakorlás volt, amely az uralkodóknak igen tetszett.”

Ezen alkalommal mondotta Sándor cár a mellette álló magyar lovasgenerálisnak, hogy „egy olyan nemzet, amelynek magyarjai vannak, örökéletre hivatott”. Egy francia feljegyzés még azt is megemlíti, hogy a cár- nak erre a megjegyzésére egy mögötte álló magasrangú osztrák diplomata (állítólag egy Gr. Andrássy) félig hangosan maga elé mor- mogta: „Kár, hogy ezt a császárt nem hall- hatta, bár közelebb állott volna a cárhoz”.

Az uralkodók másnapi programjában a *margitszigeti szüreti multság* megtekintése szerepelt. Az illusztris vendégek a *Viza- tanyándi* vitorlás hajókon keltek át Szent Margit szigetére, hol magyar nemzeti ru- hába öltözött száz gyönyörű lány fogadta őket. Még a nap is kibújt a felhők mögül, hogy meleg sugaraival kellemesebbé tegye a nap emlékeit. Szapáry gróf főudvarmester üdvözlő beszéde után a koronás fők elve- gyűltek az éneklő, szüretelő nép között, amelynek oly rendelés tételét, hogy a Fel- ségek a szüretelésnek kellemes folytatást lás- sák. Ezen foglalatosságot Blasovich Antal camerális ingrossista és Gamel szenátor ur vezénylették. Amint Felséges Urunk vendé- geivel a szülőhöz megérkezett, megszólam- lott a nagy török muzsika. Arra előállott 16 pár fiu- és leánygyermek szép világos- kék magyar öltözetben ezüst zsinórral és 4-4 leány és ifju valóságos tót, horvát, rác, szász, bosnyák és román nemzeti öltözetek- ben.

A legények puttanyokkal, a lányok kosár- kakkal. Ezeket követték nyolc gyönyörű szépségű pásztorlányok. Szőlőszedés közben a szép szedőnők felvállva a feleségeknak szőlő- gerezekkel udvaroltak. Közben Blasovich és Gamel ötödmagukkal olyan kellemetesen dudáltak, hogy azon pásztori hangon meg- indulván, öfelsége az osztrák császár több ízben megkérte Blasovich urat, hogy még dudáljanak. Így írja le a mulatságot a régi

366

VASÁRNPAP, 1934 NOVEMBER 4

Magyar Hírlap, amelyhez francia lapok még ezeket fűzik hozzá:

„A napokban az ausztriai Pesten nagy örömnünnep volt. Nemzeti létünk és Európa megmentői, a három szövetséges uralkodó a Margitszigeten gyönyörű szüreti ünnepen vett részt. Groteszk érzések közt írjuk e so- rokat, mert mégis csak furcsa, hogy örül- nünk kell azon koronás hadvezérek mulatsá- gának, akik francia csapatok felett győzede- meskedtek. De hiába! Már a francia nép is ráunt Napoleon örökös háborúra és békére vágyik, amelyet csak így kaphattunk meg. *Pest a magyar nép!* Kár, hogy ők is elle- nünk harcoltak; igaz, hogyha nem harcol- tak volna az osztrákok mellett, akkor, e öl- téz nép közreműködése nélkül nehezen jött

volna létre a zsarnok kiűldözése és Európa ma is még lángban állana. E nagy értékes nép közt érezte magát tehát jól a cár és ki- sérete! A koronás fők együtt táncoltak a néppel, amely igaz szívből lelkesedett értük! Még arra is rá kell mutatnunk, hogy a ma- gyarok voltak azok, akik évszázadokon ke- resztül vérük hullásával védték a nyugati kultorát Kelet barbárjai ellen...”

Pénteken, október 28-án délután hagyták el az előkelő vendégek Budát. Sándor cár Balásy Ferenc polgármesternek kijelentette, hogy most tanulta csak meg igazán a magyar népet ismerni, szeretni és nagyrabecsülni. Ez történt 1814. év október 27-28-án Magyarországon fővárosában százhusz eszten- dővel ezelőtt.